

L'ecomuseu de la Vall de Llémèna

Més enllà del que puguin decretar els llibres de la geografia clàssica, una vall és com una mà que, quan vol, pren forma de mitja conca, en actitud acollidora. Estreta o oberta, curta o llarga com de trenta quilòmetres. Com la Vall de Llémèna que comença allà on els campanars de Girona s'acaben de perdre de vista. Fins fa ben poc la Vall de Llémèna era símbol de tancament.

L'electricitat va ser tardana; la carretera, un abandó, i el muntanyam, un impediment. Els trenta quilòmetres se'ls reparteixen quatre municipis, Sant Gregori, Sant Martí, Sant Aniol de Finestres i Canet d'Adri. Aquesta seria una esquifida presentació formal del territori. Però la vall té el valor afegit d'una presència estètica de mal expressar amb paraules escrites. Davant d'ella, el turista, el visitant i l'excursionista comprenen allò de Joan Maragall: «no hi ha veritable amor en el cor de l'home mentre

no té un objecte especialment estimat, i mai pot estimar un home tota la terra si no comença per aquella de la qual és format».

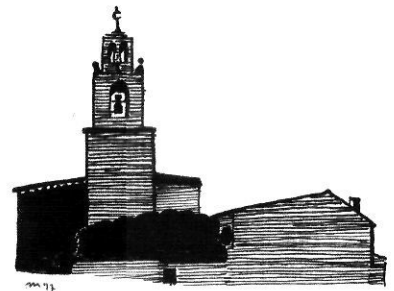

La riquesa humana, natural, històrica, de la Vall de Llémèna és en molt bones mans perquè des del 1990 l'Ateneu l'Aulina hi treballa per a donar-li tots els miraments que es mereix. Un Ateneu és, a la manera catalana de fer, un «pensar global i actuar local». Un Ateneu escolta com ningú el respir de les inquietuds, tan sovint sense veu en un poble petit, i sap desbrossar els antics molins i revaloritzar els paratges, com la font de la Torre, i explicar de què servia el comunidor de Llorà, i fer somriure altra vegada les incomptables masies i la seva gent. Perquè per damunt de tot l'Ateneu compta amb el fonamental element humà de la Vall.

Ara l'Ateneu l'Aulina està realitzant un projecte ambiciós en el seu gènere: un ecomuseu. El concepte de museu és un dels més canviants que ha engendrat la nostra època. El prefix *eco* fa pensar en una refundació del concepte. Del museu de vitrina amb pols –imperial, sacre o narcisista, que tot podia ser– s'ha passat feliçment al museu amb participació, sobretot a una institució junyida a un lloc. En aquest cas a tota una vall, signe

Les exposicions temporals assagen la descoberta del passat local i la contemporaneïtat més universal.

M. BOHIGAS

de bon acolliment. Un ecomuseu té unes arrels que no admeten trasplantament. Com unes paraules que no es poden retallar del seu context. Arrels i paraules són la gent autòctona, els veïns, els qui s'estimen aquest tros de terra ben seu, no faltaria més, però ara en són més conscients perquè en el seu ecomuseu hi descobreixen el pòsit de la cultura que guarden a la pròpia cisterna. Un dels teòrics internacionals dels ecomuseus, Max Querrien, diu que la intimitat amb el patrimoni es pot inscriure a la llista dels drets de l'home.

I és curiós que les referències d'ecomuseus a Catalunya tinguin relació amb les valls. Són les conques de les mans acollidores: el primer neix a les Valls d'Àneu, al Pallars Sobirà; el segon projectat era a la Vall de Ribes; l'ecomuseu de la Vall de Llémna, des del 1994 té una absoluta definició d'objectius i els està realitzant amb una col·lectiva il·lusió. Emplaçat a l'antiga rectoria de Cartellà, al terme municipal de Sant Gregori, està portant a terme diversos fòrums i seminaris, participació a cursos, publicació dels «Plecs de la Vall de Llémna». Els objectius ambiciosos tenen un exemple en el treball de restauració de la pròpia seu, un casolot que torna de mort a vida gràcies als ateneïstes que ells mateixos són tant de pedra picada com els murs mestres de la casa. Venen de seguida l'equipament comunitari amb voluntat educativa i científica per a identificar el territori del Llémna en perspectiva global. S'està fent ja una biblioteca amb molts centenars de volums, aportats per

Les característiques de l'equipament afavoreixen l'escalf popular.

gent de la vall. Es gestiona establir relacions amb la UdG, Facultat de Pedagogia, per a crear materials aplicats a l'Ecomuseu. S'està treballant per àrees en uns deu equips de persones. Tot és lligat per un decàleg ètic i de règim intern ben definit.

Aquest hivern 98 l'Ecomuseu ha celebrat una exposició de fotografies històriques dels anys 1914 a 1938. Veïns, amics, coneguts i avantpassats de la Vall de Llémna s'han situat a sota els focus estrenats. És un quart de segle reviscut en unes imatges amarades de la humanitat més entranyable. Una singular exposició que aviat es repetirà a Sant Pere de Llorà i a Sant Esteve de Llémna.

Ecomuseu, integral, comunitari. D'identitat. Al servei de la societat de la qual ha nascut. Crea consciència, amb naturalitat, sense proclamacions de fets heroics, que no fan falta. Aquesta és història viva de la comunitat humana que li dóna el respir.

Un altre pensador dels ecomuseus, André Desvallées, té una cita expressiva: «un ecomuseu és una institució que posa el nas a tot arreu i s'interessa per tota activitat». Mirant-s'ho bé, aquesta és la més exacta i bonica manera d'explicar què és un ecomuseu.

JORDI DALMAU

El reconeixement del territori és una constant de l'Ecomuseu.